

Tiedonhallintalautakunta
Informationshanteringsnämnden

Julkisen hallinnon tiedon elinkaaren hallinnan metatietomalli Katselmointi

Julkisen hallinnon tiedon elinkaaren hallinnan metatietomalli

- Tiedonhallintalain tarkoitus:
  - Varmistaa viranomaisten tietoaineistojen yhdenmukainen ja laadukas hallinta
  - Mahdollistaa viranomaisten tietoaineistojen turvallinen ja tehokas hyödyntäminen, jotta viranomaisen voi hoitaa tehtävänsä ja tarjota palvelunsa hallinnon asiakkaille hyvää hallintoa noudattaen tuloksellisesti ja laadukkaasti
  - Edistää tietovarantojen yhteentoimivuutta
- Hyvän hallinnon perusteisiin kuuluu hallinnon tehokkuus ja tuloksellisuus → tehokas tiedonhallinta lisää viranomaisen toiminnan tuloksellisuutta
- Julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunnan tehtävänä on edistää tiedonhallintalaissa säädettyjen menettelytapojen ja vaatimusten toteuttamista
- Tiedonhallintalautakunta on asettanut tavoitteeksi edistää tiedon elinkaaren hallinnan keskeisten metatietojen konekielistä hyödyntämistä (vuoden 2023 toimintasuunnitelma)
- Yhtenä työvälineenä tänään katselmoitava **metatietomalli**

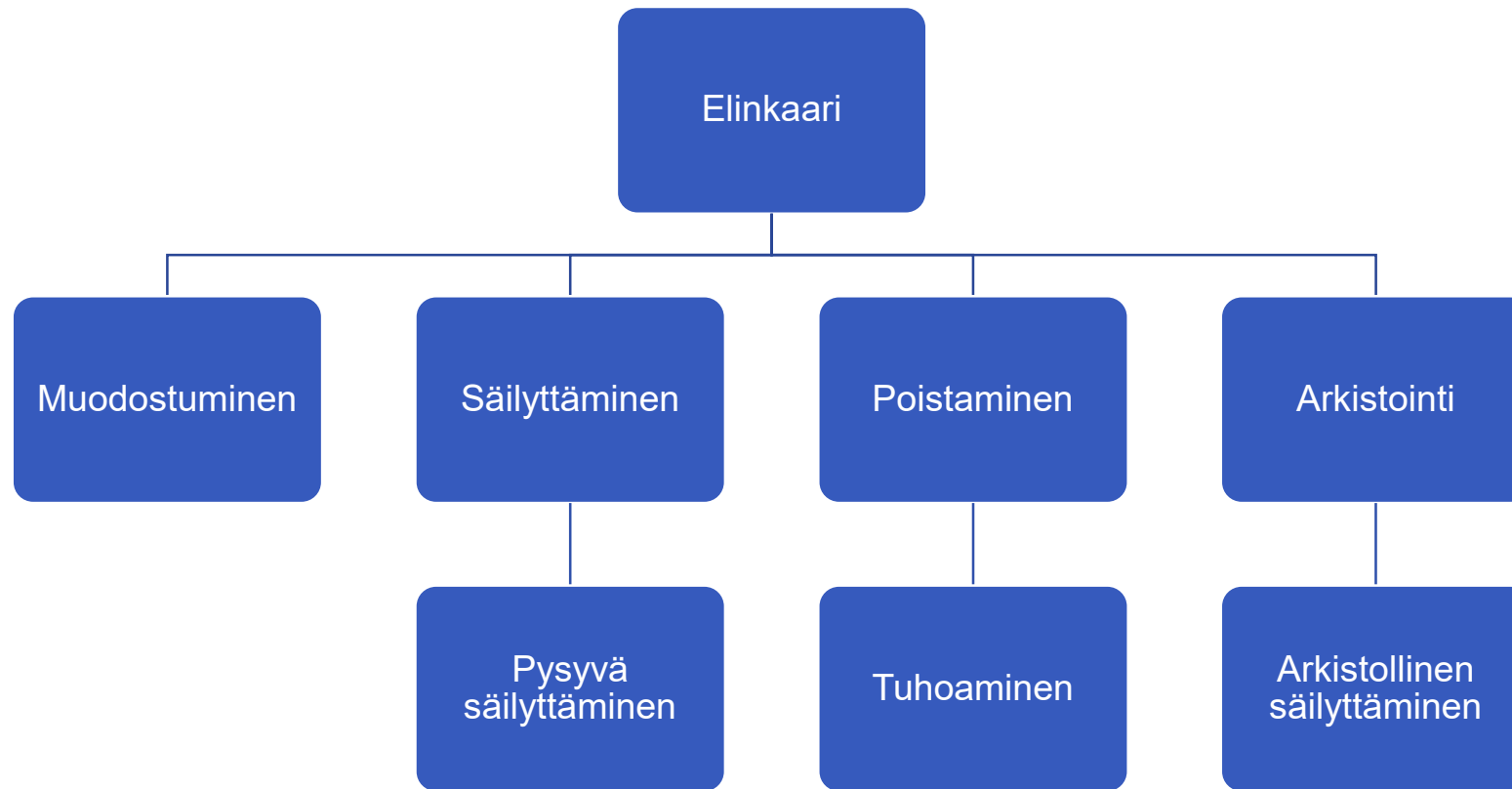
Sisältö

- ▶ Yleistä tiedon elinkaaren hallinnasta ja metatietomallista
- ▶ Metatietomallin käyttö
- ▶ Metatietomallin demo
- ▶ Metatietomallin tulkinta ja soveltaminen

Yleistä tiedon elinkaaren hallinnasta ja metatietomallista

Tiedon elinkaari ja sen vaiheet

Miksi tiedon elinkaaren hallinta on tärkeää?

- ▶ Tiedonhallintaan liittyy keskeisesti
  - asianmukainen suunnittelu
  - tietoturvallisuuden järjestäminen
  - yhteentoimivuuden hallinta tietovarantojen ja tietojärjestelmien välillä
  - tiedonmuodostuksen ohjaus
  - tietovarantojen hallinta sekä
  - arkistoinnin hallinta
- ▶ Kokonaisuuteen tarvitaan monialaista yhteistyötä, jotta julkisen hallinnon tiedon elinkaaren hallintaa voidaan kehittää saumattomasti

Metatietomallista

- Metatietomalli perustuu **Tiedonhallintalautakunnan suositukseen asiankäsittelyn metatiedoista** (jatkossa “metatietosuositus”)
- Metatietomalli on laadittu **Digi- ja väestötietoviraston Yhteentoimivuusalustalle**

Miksi metatietomalli?

- Se ohjaa ja yhtenäistää julkisen hallinnon sähköisiä asiointiprosesseja
- Se helpottaa metatietojen hyödyntämistä tarjoamalla kattavan kuvauksen perusmetatiedoista ihmis- ja koneluettavissa muodoissa
- Se yhtenäistää tiedonohjauksen toteutuksia
- Se säästää tiedonhallintayksiköiden ja tietojärjestelmätoimittajien resursseja muutosten suunnitteluvaiheessa

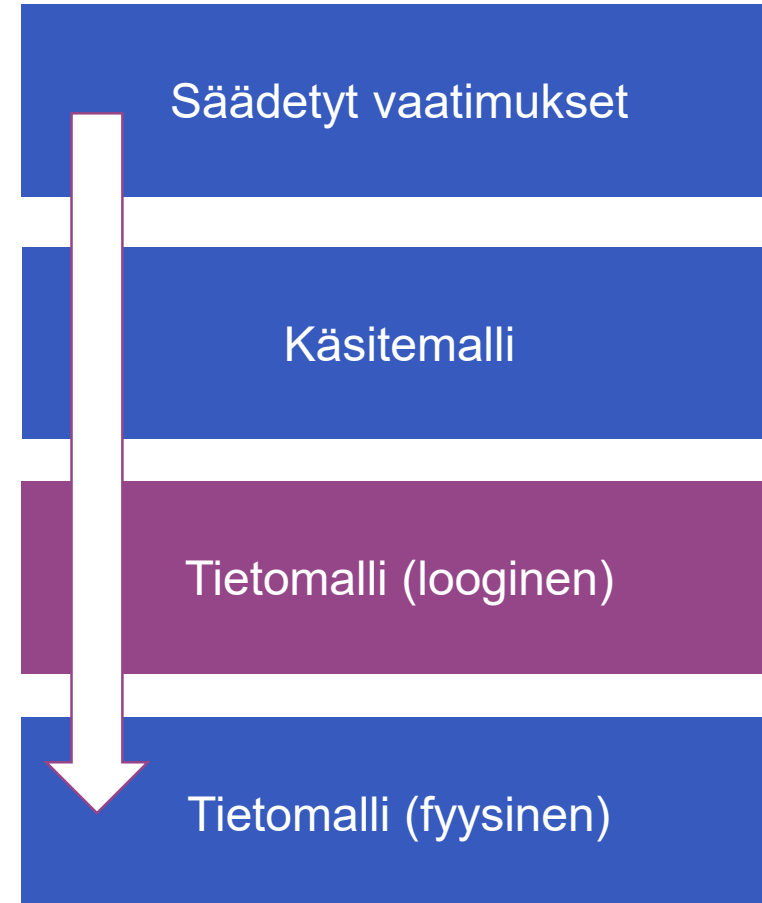
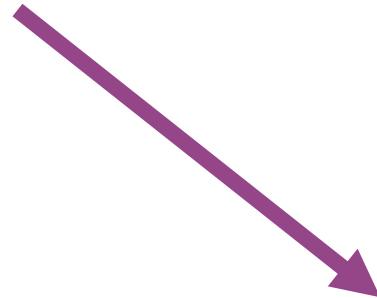

Mallinnuksen tarkoitus ja rajoitukset

- Mallit auttavat meitä ymmärtämään rajattuja kokonaisuuksia
- Mikään malli ei kuitenkaan ole täydellinen
- Mallit ovat aina yksinkertaistuksia, jotka jättävät jotain yksityiskohtia pois kuvaamastaan kokonaisuudesta
- Mallin tarkoitus **on olla hyödyllinen**

Metatietomallin luonteesta mallina

- ▶ Metatietomalli on luonteeltaan **loogisen tason** kuvaus siitä, millaisella tietorakenteella tiedon elinkaaren hallintaa voidaan tehdä
- ▶ Metatietomallin ei ole tarkoitus suoraan määrittää **fyysisen tason** tietorakenteita, kuten sitä millaisia tietokantatauluja tiedon elinkaaren hallintaan käytettävissä tietojärjestelmissä on

Metatietomallin luonteesta suosituksen tukena

- ▶ Metatietomalli **ei ole itsessään velvoittava**
- ▶ Mallin tarkoitus on **tukea** tiedonhallinnan ja tiedonhallintaan käytettävien järjestelmien kehittämistä
- ▶ Tarkoitus on auttaa varmistamaan, että tiedonhallinta ja siihen käytettävät järjestelmät toteuttavat lakisääteiset vaatimukset tiedonhallinnan yleislainsäädännön osalta

Metatietomallin tila

- ▶ Metatietomallia on työstetty vuoden 2023 alusta lähtien Tiedonhallintalautakunnan työpajoissa
- ▶ Mallin olennaisin sisältö oli koossa kesällä 2023
- ▶ Muutoksia on tullut vielä metatietosuosituksen päivitystyön kautta
- ▶ Katselmoinnista nousevat muutostarpeet huomioidaan ja niiden pohjalta voidaan tehdä vielä muutoksia
- ▶ Malli ja siihen liittyvä käyttöohje on suunniteltu hyväksyttävän vuoden lopussa

Metatietomallin käyttö

Metatietomallin keskeiset käyttötavat

- **Koneluettavan muodon** käyttö esimerkiksi tietojärjestelmien kehittämisessä
- **Mallin visualisoinnin** katselu
Yhteentoimivuusalustan käyttöliittymästä

Metatietomallin koneluettava muoto

- ▶ On ladattavissa suoraan Yhteentoimivuusalustalta
- ▶ On saatavissa useissa eri tiedostomuodoissa eri käyttötarkoituksiin ja kehitysympäristöihin

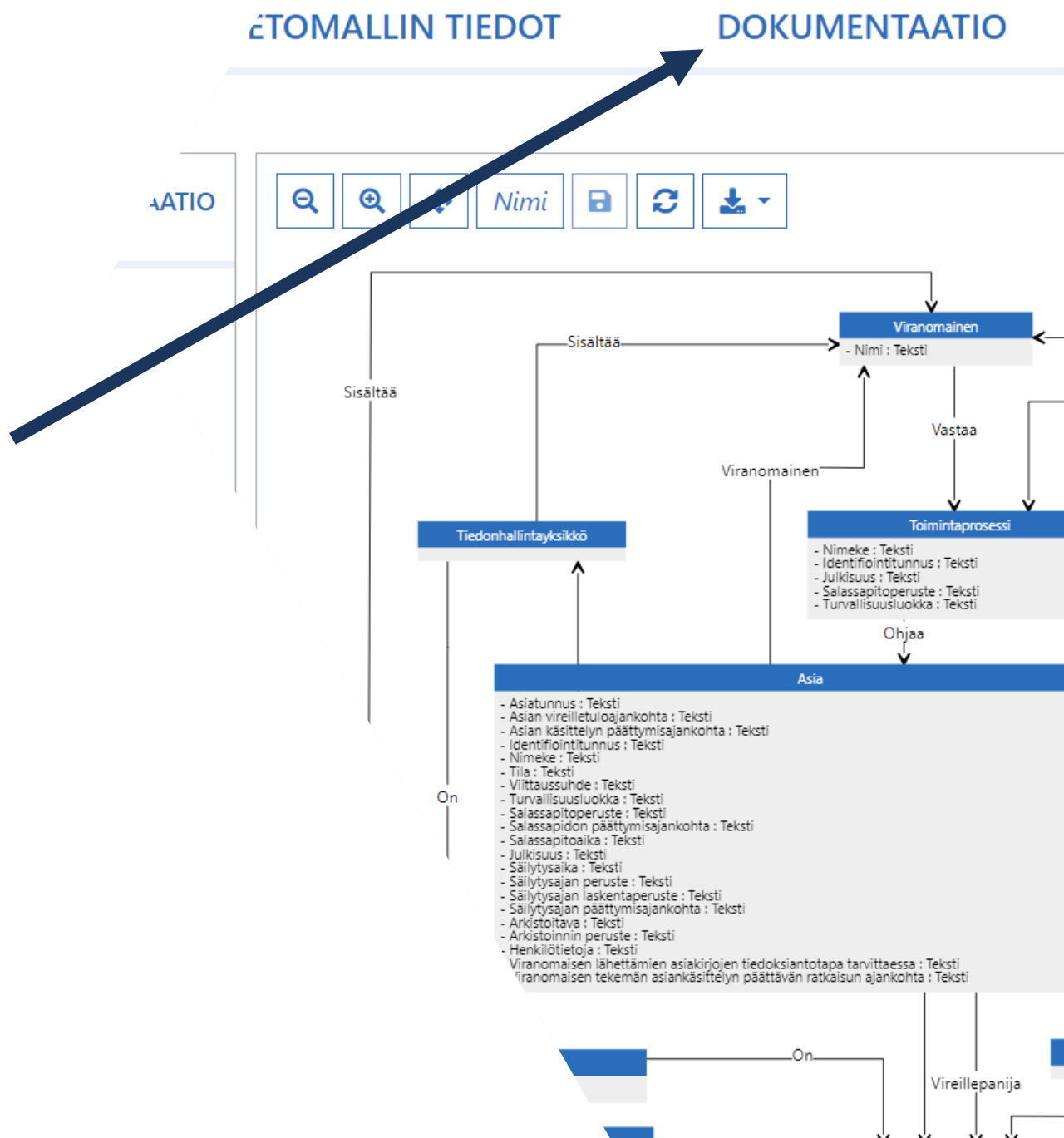

Metatietomallin ohje

- Metatietomallille on laadittu käyttöohje
- Linkki ohjeeseen löytyy Dokumentaatiovälilehdeltä

Metatietomallin tulkinta ja soveltaminen

Sääntelyn suhde asianhallinnan tietorakenteisiin ja metatietomalliin

- ▶ Metatietosuosituksessa mainittujen metatietojen sääntelyperusta on suhteessa **sääntelyn kohteisiin**, kuten asioihin ja asiakirjoihin, **ei asianhallinnan järjestelmän (tai muunkaan järjestelmän) tietorakenteeseen**
- ▶ **Esimerkki**
  - Ei ole lakisääteistä velvoitetta ylläpitää asianhallintajärjestelmässä asioista ja asiakirjoista erillistä yhteystieto-/osoiterekisteriä – asianhallintajärjestelmä on vain tapa toteuttaa niitä asioita, joihin sääntely kohdistuu
  - On kuitenkin lakisääteisiä velvoitteita rekisteröidä asioille ja asiakirjoille toimijatietoja

Metatietomallin suhde Tiedonhallintalautakunnan suositukseen

- ▶ Metatietomalli on **toissijainen** suhteessa metatietosuositukseen
  - Metatietosuositus kertoo, mitä metatietoja tarvitaan tiedon elinkaaren hallintaan: mitä metatietoja sääntelyn kohteille on rekisteröitävä
  - Metatietomalli kertoo, miten tarvittavat metatiedot voidaan organisoida loogiseksi tietorakenteeksi: miten rekisteröinti voidaan toteuttaa
- ▶ Erityisesti: metatietomallin luokan attribuuttisisältö ei suoraan kerro, mitä metatietoja luokan kuvaamasta sääntelyn kohteesta on metatietosuosituksen perusteella rekisteröitävä
- ▶ Erityislainsäädännöstä tulevien ja muiden organisaatiokohtaisten metatietojen tarve tulee arvioida erikseen

▶ Esimerkki

Asioista on (ensisijaisesti) sääntelyn ja (toissijaisesti) metatietosuosituksen perusteella rekisteröitävä myös **toimijoiden ja toimintaprosessien metatietoja**, jotka on kuvattu muihin luokkiin kuin Asia-luokkaan

Useammalla tasolla määriteltävät metatiedot

- ▶ Joskus metatietoja määritellään useammalla tasolla, esimerkiksi toimintaprosessin, asiakirjatyypin ja asiakirjan tasolla
  - ▶ Metatietomallissa ei voida tyhjentävästi kuvata, miten näiden eri tasoilla määriteltyjen metatietojen pitäisi toimia yhteen asiankäsittelyssä
  - ▶ Perusajatuksena on, että ylemmillä tasoilla (esimerkiksi toimintaprosessi) on mahdollista määritellä oletusarvoja ja periyttää niitä alemmille tasoille (esimerkiksi asiakirja), mutta perittyjen arvojen pitää olla tapauskohtaisesti asetettavissa oletusarvosta riippumatta
- ▶ **Esimerkki**
    - Julkisuuteen ja turvallisuuteen liittyvät metatiedot ovat sääntelyn näkökulmasta asiakirjatasoisia, eli sääntelyn kohde on asiakirja
    - Kuitenkin esimerkiksi peruste salata tietoja voidaan johtaa ylemmiltä tasoilta, esimerkiksi asiakirjatyypistä tai asiaa ohjaavasta toimintaprosessista

Tiedonhallintalautakunta
Informationshanteringsnämnden

Yhteystiedot

Tekniset kysymykset yhteentoimivuus@dvv.fi

Sisältökysymykset tiedonhallintalautakunta@gov.fi